

چرا ۲۷۰ روز باقی‌مانده از عمر دولت از ۲۷۰ رای الکتروال رئیس‌جمهور آمریکا مهم‌تر است؟

سوم نوامبر تمام شد، کار کنید

اگر روزی آیندگان بخواهند قضاوتی در مورد دولت‌های حسن روحانی داشته باشند، احتمالاً بیش از آنکه از برجام و فرار و فرودهای آن بگویند، قدری کلان‌تر نگاه کرده و با دقت در عملکرد کابینه خواهند گفت هشت‌ساله‌ای که دولت‌به‌اصطلاح تدبیر و امید بر سر کار بود، نه از تدبیر نشانه‌ای دیده شد و نه از امید؛ هشت‌ساله‌ای که همواره توأم با کرحتی در کار و امیدوار بودن به غرب گذشت، ایامی که همواره دولت به‌جای تلاش در عرصه داخلی و دل‌بستن به امکان حل مشکلات درون کشور با استفاده از پتانسیل مردمی و دیگر سرمایه‌های مادی و معنوی، در انتظار رسیدن فرجی از خارج مرزها بود.

آیندگان از نظری می‌گذرانند که در این چندسال دولت همه‌چیز را معطل و منتظر نگه داشت تا شاید از مسیر سیاست خارجی مشکلاتی که ریشه در داخل دارد، برطرف شود. آیندگان می‌بینند و از آن ساده عبور نمی‌کنند که دولت این کشور دوسال و اندی را در دوره «آب خوردن هم مذاکره می‌خواهد» گذراند و چندماه‌ای را مشغول فشار ایمیلی بود، یکی دو سالی را به مذاکره و فشار به اروپایی‌ها مشغول بود و باقی ایام را در انتظار بایدن. بله، اگر قدری دقیق‌تر نگاه کنیم، خواهیم دید که دوران کاری دولت روحانی از سال ۹۲ تا به امروز قابل تقسیم به چهار بازه زمانی دوساله است؛ چهار قسمتی که وجه مشترک همه آنها آرام‌نشستن و انتظار کشیدن است، بیماری مزمنی که طبیعتاً به کلیت جامعه و عرصه اقتصادی هم سرایت کرده و آنها را نیز درگیر ساخته است.

از شهریور ۹۲ تا سال ۹۴ دولتی‌ها منتظر امضای برجام بودند، خزانه را خالی توصیف می‌کردند و راه‌حل همه مشکلات را در بستن با کدخدا می‌دیدند؛ اتفاقی که در تابستان آن سال رخ داد، ولی‌خب منجر به آغاز حرکت جدی برای کاهش مشکلات و حل مسائل مختلف کشور نشد. در آن دوسال همه‌چیز تعلیق و در انتظار نتیجه مذاکرات بود و نیمی از دولت بازدهم به همین منوال گذشت.

از اواخر ۹۴ تا پایان سال ۹۶ با وجود اینکه برجام امضا و از سوی ایران رسماً اجرایی آن آغاز شده بود، اما اتفاق ویژه‌ای روی نداد. در آن ماه‌ها دولت منتظر بود تا این اجزا نتیجه میدانی برای گشایش اقتصادی داشته باشد. آنها منتظر بودند غربی‌ها هم گام‌های وعده داده‌شده را بردارند، روابط بانکی برقرار شود، سرمایه‌های خارجی به ایران بیاید و تحریم‌ها در عمل برداشته شود؛ اتفاقی که نه تنها هرگز محقق نشد، بلکه به تدریج بر تحریم‌ها نیز افزوده و طبعاً مشکلات و چالش‌های پیش‌روی روحانی و دوستانش بیشتر شد. مشکل اینجا بود که بخش مهمی از این چالش‌ها در دولت اوایما برقرار شده بود و بعداً با حضور ترامپ در کاخ سفید تشدید شد.

این فرآیند اما بازهم دولتی‌ها را به سمت و سوی حرکت و فعالیت درون‌زاهدایت نکرد. با فرو ریختن برجام و بازگشت تحریم‌ها از اردیبهشت ۹۷ که البته امر قریب‌الوقوعی بود و بسیاری از کارشناسان (برخلاف اعضای ارشد دولت از جمله اسحاق جهانگیری که گفت از اقدام ترامپ غافلگیر شدیم)

که طبیعتاً در صورت وقوع درصد بالایی از ابهام را به دنبال خواهد داشت و تصمیم‌گیری را برای کسانی که آینده خود را منطق بررفت و آمده‌های کاخ سفید تنظیم کرده‌اند، دشوار خواهد کرد. ابهام و تعلیق در چنین فضایی اگر تا پایان پاییز تداوم داشته باشد، بدین معناست که تا فاصله ۶ ماه مانده تا انتخابات ایران وضع همین است و در آن ۶ ماه هم فرصتی برای گفت‌وگو با بایدن (به‌فرض پیروز شدن در انتخابات) نخواهد بود و لذا بازهم این مردم ایران هستند که بابت خطای استراتژیک دولت‌شان متضرر می‌شوند. اینها البته همه صرف‌نظر از این است که بایدن و تیم امنیتی و سیاست‌خارجی‌اش بارها گفته‌اند که هیچ نیایی برای بازگشت به عقب ندارند و اگر هم قرار باشد وارد برجام شوند باید حداقل در دومورد، یعنی بندهای غروب و اضافه شدن موضوعات موشکی و منطقه به توافق با ایران،

گفت‌وگو

آل اسحاق در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

۷۰ درصد از نارسایی اقتصاد به دلیل سوءتدبیر و نوع مدیریت داخلی است

یحیی آل اسحاق، رئیس پیشین اتاق بازرگانی تهران و رئیس فعلی اتاق مشترک بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و عراق در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به برگزاری انتخابات آمریکا و به تمام رسیدن جنجال‌ها برای عبور از تاریخ سوم نوامبر به‌عنوان تاریخ انتخابات آمریکا، نکات اقتصادی ناظر به شرایط سیاسی فعلی را مطرح کرد.

آل اسحاق همچنین درباره فضای اقتصادی کشورمان و وابستگی بیش از ۷۰ درصد از مشکلات فعلی به نحوه تدبیر و مدیریت مسئولان به بررسی این موضوع پرداخت.

در همین زمینه آل اسحاق با بیان اینکه موضوع اصلی که در رابطه با اقتصاد ما مطرح است تدبیر نسبت به موضوعات و مساله اقتصادی است، اظهار داشت: «مدلی که ما برای اداره اقتصاد کشور داریم، از نقاط ضعف و قوتی برخوردار است که باید همه آنها را با هم در نظر گرفت.»

تهدیدات خارجی و نارسایی‌های داخلی در اقتصاد ما اثر یکسان ندارد

این کارشناس مسائل اقتصادی ادامه داد: «در حال حاضر مجموعه شرایطی در کشور وجود دارد که در این زمینه می‌توان به تهدیدات خارجی از یک سو و نارسایی‌های داخلی از سوی دیگر اشاره کرد، هرچند این دو عامل تأثیر یکسانی در بروز مسائل فعلی ندارند.»

وی در عین حال با تأکید بر اینکه تهدیدات خارجی علیه جمهوری اسلامی موضوع جدیدی نیست، یادآور شد: «از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی، استیکار جهانی ایران را به‌عنوان کشوری که می‌خواهد برهم‌زننده نظام بین‌الملل باشد، شناخته و به دیگران نیز معرفی کرده است.»

آل اسحاق افزود: «بنابراین کشورهای استیکاری همواره ما را به‌عنوان یک نقطه منفی در نظم جهانی تلقی کردند و همواره درصدد بودند از نفوذ جمهوری اسلامی در بین کشورهای دیگر جلوگیری کنند.»

۷۰ درصد از مشکلات اقتصادی به مسائل داخلی و نوع مدیریت‌ها بازمی‌گردد

رئیس اتاق مشترک بازرگانی ایران و عراق با اشاره به دو بخش تهدیدات خارجی و ضعف در تدبیر داخلی ادامه داد: «مشکلات اقتصادی ما و ربط دادن آن به فضای خارج در حالی است که تنها ۳۰ درصد از مشکلات مربوط به تحریم‌ها است و ۷۰ درصد از آن به مسائل داخلی و نوع مدیریت‌ها بازمی‌گردد.»

مسئولان عزم کنند قطعاً ۷۰ درصد از مشکلات فعلی اقتصاد حل‌شدنی است

این کارشناس مسائل اقتصادی با تأکید بر اینکه بخش عمده‌ای از نوع آسیب‌ها و حجم و مقدار آنها مستقیماً مربوط به مدیریت داخلی خودمان است، خاطرنشان کرد: «اگر مسئولان عزم کنند، قطعاً ۷۰ درصد از مشکلات فعلی اقتصاد کشورمان حل خواهد شد.»

درگیر جنگ شدید اقتصادی هستیم

وی در عین حال به وجود یک جنگ اقتصادی شدید بین ایران

رامین مهمانپرست در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

فساد، انحصار و رانت دلیل مشکلات اقتصادی است نه آمریکا

رامین مهمانپرست، سفیر اسبق ایران در لهستان و کارشناس مسائل بین‌الملل در گفت‌وگو با «فرهیختگان» به فضای انتخابات آمریکا و عدم تأثیرگذاری دولت‌های آمریکایی بر اقتصاد کشورمان اشاره کرد.

وی با تشریح این موضوع به مسئولان توصیه کرد فضای اقتصادی کشور را به دولت و انتخابات آمریکا گره نزنند. مشروح این گفت‌وگو در ادامه آمده است.

باتوجه به اینکه انتخابات آمریکا به اتمام رسید و به احتمال زیاد ترامپ پیروز این انتخابات بوده است، تحلیل شما در خصوص گره زدن مشکلات داخلی به نتیجه انتخابات آمریکا و پرداختن به امور داخلی چیست؟

اولاً نتیجه انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا هنوز قطعی مشخص نشده است، هرچند براساس برخی پیش‌بینی‌ها و اظهارنظرهایی که ترامپ دارد، مدعی هستند که در برخی ایالت‌ها که رای تعیین‌کننده دارد، او رای برتر را دارد و پیش از اینکه شمارش آرا صورت گیرد، در عمل ناآشیا نه پیروزی خود را اعلام و حتی ادعا کرد اگر این نتیجه محقق نشود، یعنی تقبل شده و به دادگاه عالی مراجعه خواهد کرد.

جرایات مختلف آمریکا سیاست‌های راهبردی مختلف نسبت به ایران ندارند

فارغ از اینکه نتایج انتخابات به نفع ترامپ خواهد بود یا خیر، آنچه به سیاست خارجی ما و بحث ارتباط با آمریکا و تأثیری که در وضعیت اقتصادی ایران ارتباط خواهد داشت مساله جداگانه‌ای است، اما اشتباه برخی از مسئولان ما این است که تصور می‌کنند جریانات مختلف آمریکا رویکردهای متفاوت و سیاست‌های راهبردی متعددی نسبت به ایران دارند.

اگر امیدمان به بیرون از ایران و سیاست‌های کشوری همچون آمریکا باشد، راه را اشتباه رفته‌ایم

این یک اشتباه تحلیلی است هرگونه برنامه‌ریزی براساس تصور اشتباه است که مثلاً بگوییم دموکرات‌ها روی کار بیایند، به نفع کشور ما است و مشکلات ما حل می‌شود. این تصور اشتباه باعث می‌شود ما اقداماتی که باید در راستای اصلاح ساختارهای اقتصادی کشور و برنامه‌ریزی درست برای پیشرفت کشور داشته باشیم را کنار بگذاریم و امیدمان به بیرون از ایران و سیاست‌های کشوری همچون آمریکا باشد.

وضعیت کشور در ۴ سال گذشته و امید بستن دولت به آمریکا را چطور تحلیل می‌کنید؟

در چهار سال گذشته ترامپ از برجام خارج شد و در عین حال بحث فشار حداکثری را مطرح کرد و بیشترین فشار را روی درآمد ارزی و فروش نفت ما گذاشت. اما اشتباه بزرگ مسئولان ما این بود که از این مساله استفاده نکردند تا اقداماتی را در راستای اقتصاد بدون نفت در کشور انجام دهند.

آنها حتی از این تهدید به‌عنوان یک فرصت نیز استفاده نکردند و خود را معطل سیاست‌های آمریکا کردند. از این نظر متأسفانه فرصت‌های زیادی را از دست داده و مردم را نیز به شدت تحت فشار اقتصادی و معیشتی قرار دادیم.

رویکرد دولت در شرایط جدید پیش‌رو باید چگونه باشد؟

توصیه‌ای که می‌توان داشت، درباره آینده کشور ایران است. ما باید توجه کنیم شاید ۸۰ درصد مشکلات اقتصادی کشورمان ناشی از بی‌تدبیری، عدم به‌کارگیری استعداد‌های داخل کشور و منابعی است که در کشور وجود دارد.

اقتصاد دولتی که فساد، انحصار و رانت حاصل آن است، دلیل اصلی مشکلات فعلی است

درواقع عدم استفاده از مدیران متخصص و دلسوز و وجود یک اقتصاد دولتی بزرگ که

فساد، انحصار و رانت حاصل آن است، دلیل اصلی مشکلات فعلی است، لذا امیدواریم در دولت بعدی جریانی که بتواند این اصلاحات ساختاری را به شکل اساسی و شجاعانه انجام دهد، روی کار بیاید.

اگر بتوانیم برنامه‌ریزی درستی در داخل داشته باشیم و اشکالاتی را که درون کشور وجود دارد برطرف کنیم و مدیران خلاق، سالم و دلسوز و متخصص سرکار بیاوریم، رفته‌رفته به رشد اقتصادی و نقطه اقتدار نزدیک خواهیم شد که در آن صورت همراهی و رضایت مردم و پشتیبانی آنها از سیاست‌ها خواهیم داشت.

در چنین شرایطی اگر به این نقطه برسیم، در آمریکا هر کسی روی کار بیاید می‌تواند از موضع برابر درخواست مذاکره با ما داشته باشد یا اگر مذاکره‌ای صورت می‌گیرد می‌توانیم از حق خود دفاع کنیم و در غیر این صورت با این رویه اشتباهی که برخی از مسئولان در پیش گرفته‌اند نباید چشم‌انتظار یک معجزه باشیم.

باید برای اصلاح وضع موجود به مردم و بخش خصوصی میدان بدهیم

معجزه‌زمانی اتفاق می‌افتد که ما متوجه شویم باید به اشکالات درون کشور خود با توجه جدی رسیدگی کنیم، شجاعانه تصمیم بگیریم و تغییرات بزرگی را در ساختارهای خود انجام دهیم. ما باید برای اصلاح وضع موجود به مردم و بخش خصوصی میدان بدهیم و اجازه ندهیم مدیران فاسد و بی‌انگیزه و کسانی که خلایقیت ندارند، سمت‌ها را اشغال کنند.

در نظر سنجی‌ها و نتایجی که حاصل شده، پیش‌تازی ترامپ مسجل است. برخی در داخل وضعیت اقتصادی را به موضوع تحریم‌ها گره می‌زنند و کاخ سفید را مقصر جلوه می‌دهند، آیا در شرایط فعلی کم‌کاری‌ها و نقض عملکرد خود را می‌پذیرند؟

مهم نیست مسئولان کشور ما بخواهند در باقی‌مانده مدتی که در دولت فعلی وجود دارد دنبال مقصر بگردند یا تحریم‌ها و خروج آمریکا از برجام را ریشه همه مشکلات بدانند، مهم این است که همه کشور و کسانی که دلسوز وضعیت هستند به‌صورت فراجناحی تلاش کنند تا برای دولت بعدی بتوانیم همفکری و انسجام ایجاد کنیم و ساختارهای اداری و اقتصادی خود را تغییر دهیم.

از زمان فعلی باید به فکر افرادی باشند که بتوانند جایگاه‌های مدیریتی را به‌خوبی و به‌شایستگی در دست بگیرند؛ بحث‌های سیاسی که چه کسی مقصر بود، آمریکا تحریم کرد یا نکرد، هیچ دردی از کشور دوانمی‌کند و دولت بعدی باید بتواند به‌سرعت مشکلات اقتصادی و مسائل اجتماعی و فرهنگی را برطرف کند و ما را به آن نقطه‌ای برساند که واقعا مردم ما به رضایتی که مطلوب است، دسترسی پیدا کنند.